

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ  
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ  
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ  
19 ΙΟΥΝΙΟΥ 2020**

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ  
ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ**

**ΘΕΜΑ Α**

**Α1.**

- α. Λάθος (Φρόνυτ, σελ. 55)
- β. Σωστό (σελ. 146)
- γ. Σωστό (σελ. 18)
- δ. Λάθος (μείωση χειρωνακτικού προσωπικού, σελ. 112 )
- ε. Σωστό (σελ. 114)

**Μονάδες 15**

**Α2**

- I.** Με βάση όσα κατέδειξε εμπειρικά ο Π. Μπουρντιέ, το εκπαιδευτικό σύστημα λειτουργεί ως σύστημα επιλογής που
- α. ευνοεί τις ανώτερες τάξεις σε βάρος των υπολοίπων τάξεων. (σελ. 99)
  - β. ευνοεί τα παιδιά των εργατών και των αγροτών.
  - γ. βασίζεται, κυρίως, στον δείκτη ευφυΐας των μαθητών.
  - δ. προσφέρει στους ανθρώπους ίσες ευκαιρίες.

**Μονάδες 5**

**II.** Το κοινωνικό κράτος

- α. καθιερώνει την παιδική εργασία.
- β. προωθεί την ανακατανομή του πλούτου. (σελ. 128)
- γ. ενδυναμώνει τους οικονομικά ισχυρούς.
- δ. καταργεί τη φορολογία.

**Μονάδες 5**

## ΘΕΜΑ Β

**B1.** Να εξηγήσετε τους όρους «προσκήνιο» και «παρασκήνιο» σύμφωνα με τον Ε. Γκόφμαν.

**σελ. 23**

[Εισαγωγή: Παραλλαγές της βασικής θεωρίας της σχολής της συμβολικής αλληλεπίδρασης αναπτύχθηκαν από σύγχρονους κοινωνιολόγους όπως ο Ε. Γκόφμαν (E. Goffman, 1922-1982).]

«Ο Ε. Γκόφμαν μελέτησε την αλληλεπίδραση στις καθημερινές και πολλές φορές φευγαλέες συναντήσεις των ανθρώπων... αγενείς προς τους άλλους ενέργειες που αποφεύγονται μπροστά στο κοινό.»

**Μονάδες 10**

**B2.** Που οφείλεται το χαμηλό οικονομικό επίπεδο των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών, σύμφωνα με τη θεωρία της εξάρτησης;

**σελ. 36**

[Εισαγωγή: Όταν αναφερόμαστε στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες ... είναι παράγωγα της εκμετάλλευσης αυτής.]

[Αυτό που καθόρισε τη διάκριση των κοινωνιών σε «αναπτυγμένες» και «υπανάπτυκτες» είναι η σύγκλιση ή απόκλιση τους από τις αξίες και τα οικονομικά, πολιτικά και κοινωνικά πρότυπα των χωρών του Πρώτου Κόσμου.]

**σελ. 38**

«Η ανάπτυξη των κοινωνιών ταυτίζεται με την ενσωμάτωσή τους στη διεθνή αγορά και τον παγκόσμιο καπιταλισμό... παίζουν το ρόλο της εργατικής τάξης που υφίσταται την εκμετάλλευση σε διεθνές επίπεδο.»

[Ωστόσο, παρά την οικονομική αλληλεξάρτηση των χωρών ... αποτελεί μια πρόκληση για την παγκόσμια κοινωνία.]

**Μονάδες 15**

## ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

## ΘΕΜΑ Γ

**Γ1.** Να ορίσετε τις έννοιες «πολιτική συμπεριφορά» και «πολιτική αλλοτρίωση».

**σελ. 148**

[Για να δούμε τι είναι η εκλογική συμπεριφορά ... θα πρέπει πρώτα να ορίσουμε την έννοια της πολιτικής συμπεριφοράς.]

Με τον όρο «πολιτική συμπεριφορά» εννοούμε τον τρόπο με τον οποίο το άτομο εκφράζει, δραστηριοποιείται και συμμετέχει ως πολίτης σε συλλογικές διαδικασίες, σε σωματεία, συλλόγους, εθελοντικές οργανώσεις, λέσχες, κόμματα και εκλογικές διαδικασίες.

σελ. 148-149

Στο πλαίσιο μιας συγκεκριμένης κοινωνίας τα άτομα γίνονται δέκτες, αλλά και φορείς της πολιτικής κοινωνικοποίησης ... δικαιωμάτων σε όλους τους μετανάστες που κατοικούν και εργάζονται στη χώρα του

**σελ. 152**

Με τον όρο «πολιτική αλλοτρίωση» εννοούμε την αποξένωση, την αδιαφορία, την αίσθηση του ατόμου ότι η συμμετοχή του στο πολιτικό γίνεσθαι δε μετρά,

τη δυσπιστία του έναντι των κυβερνώντων και γενικά την απομάκρυνσή του από τις πολιτικές διαδικασίες και τις πολιτικές εξελίξεις.

Η πολιτική αλλοτρίωση είναι μια μορφή πολιτικής συμπεριφοράς ... των πολιτών στους διάφορους θεσμούς.

*Σχόλιο: Η μοριοδότηση των 12 μονάδων παραπέμπει σε εκτενέστερες απαντήσεις.*

**Μονάδες 12**

**Γ2.** Να εξηγήσετε από κοινωνιολογική σκοπιά τα αίτια της πολιτικής αλλοτρίωσης.

**σελ. 153**

Τα αίτια της πολιτικής αλλοτρίωσης θα πρέπει κανείς να τα δει κοινωνιολογικά ... επιδεικνύει μια ανοχή στην παρανομία και την ανομία (που για πολλούς σημαίνει συνενοχή).

Συμπληρωματικά: Ο Ν. Μπόμπιο (Bobbio N.) ισχυρίζεται ότι η δημοκρατία είναι ... πολύ γρήγορα από δημοκρατία σε μια αυταρχική μορφή εξουσίας.

**Μονάδες 6**

**Γ3.** Με ποιους τρόπους μπορεί να αντιμετωπιστεί η πολιτική αλλοτρίωση;

**σελ. 154**

Και εδώ οι προσπάθειες θα πρέπει να είναι συλλογικές ... και κατοχυρώνεται στην πράξη η αντιπροσωπευτική δημοκρατία.

**Μονάδες 7**

## **ΘΕΜΑ Δ**

**Δ1.** Να εξηγήσετε τη διαδικασία μετάβασης από την προβιομηχανική στη βιομηχανική κοινωνία, σύμφωνα **i)** με τον Μ. Βέμπερ (μονάδες 6) και **ii)** με τον Ε. Ντυρκέμ. (μονάδες 5)

**i) σ. 20**

Εισαγωγή: Ο Γερμανός κοινωνιολόγος Βέμπερ ... είχε καθοριστική επιρροή στην ανάπτυξη της κοινωνιολογίας.

Θεώρησε τον εξορθολογισμό ως ένα κλειδί ... και εξελίχτηκε παράλληλα με την επικράτηση της τεχνολογίας.  
Στις προβιομηχανικές κοινωνίες κυριαρχούσε ... που κυριαρχούσαν στις προκαπιταλιστικές κοινωνίες.

**ii) σελ. 19**

Εισαγωγή: Ο Γάλλος κοινωνιολόγος Ντυρκέμ υποστήριξε ότι ... εκφράζεται ως «κοινωνική αλληλεγγύη».

Οι προβιομηχανικές κοινωνίες στηρίζονταν σε αυτό που ο Ντυρκέμ ονόμασε μηχανική αλληλεγγύη,... μεγάλη εξάρτηση από τις παραδόσεις και την οικογένεια.

Αντίθετα, οι βιομηχανικές κοινωνίες στηρίζονται σε αυτό που ο Ντυρκέμ ονόμασε οργανική αλληλεγγύη ... στην αλληλεξάρτηση και στην ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών.

**Μονάδες 11**

**Δ2.** Να αναλύσετε με βάση τη θεωρία του Μ. Βέμπερ τη διαδικασία δημιουργίας του κράτους ως μια διαδικασία ορθολογικοποίησης.

σ. 134

[Εισαγωγή: Βέβαια, στις οργανωμένες κοινωνίες δυτικού τύπου στις οποίες ζούμε ... το μονοπώλιο στη χρήση της νόμιμης φυσικής βίας μέσα σε ένα ορισμένο έδαφος» (M. Weber, 1996: 45).]

**σ. 134**

Η δημιουργία του κράτους είναι μια διαδικασία συνεχούς ορθολογικοποίησης, της οποίας τα χαρακτηριστικά κατά τον Βέμπερ είναι τα εξής

- συγκρότηση ενός σώματος μόνιμων και ειδικών υπαλλήλων (γραφειοκρατία),
- ορισμός μόνιμων διαδικασιών διαχείρισης και ελέγχου,
- προσδιορισμός μιας εμφανούς ιεραρχίας αρμοδιοτήτων.

**σ. 19**

[Συμπληρωματικά: Η γραφειοκρατία, ως ορθολογικός τρόπος δράσης, ρυθμίζει τις σχέσεις των ανθρώπων με το κράτος στη βάση κάποιων κανόνων. Σημειώνουμε ότι η έννοια της γραφειοκρατίας στη σκέψη του Βέμπερ δεν ήταν αρνητικά φορτισμένη, όπως είναι στις μέρες μας.]

**Μονάδες 4**

**Δ3.** Να παρουσιάσετε τις θέσεις του Ε. Ντυρκέμ και της σύγχρονης λειτουργιστικής θεωρίας, για τη θρησκεία ως διαδικασία ένταξης στις κοινωνίες του ανθρώπου.

**σ. 61**

Εισαγωγή: Για την κοινωνιολογία η θρησκεία αποτελεί έναν κοινωνικό θεσμό ... που αφορούν την κοινωνική ένταξη και την κοινωνικοποίηση του ατόμου.

Σύμφωνα με τον Ντυρκέμ (E. Durkheim, 1858-1917), η θρησκεία αποτελεί ... γιατί ενισχύει τους δεσμούς μεταξύ των μελών της και ενώνει τους ομοθρήσκους.

Σύμφωνα με τη σύγχρονη λειτουργιστική θεωρία, ... με παρεμβάσεις κοινωνικού περιεχομένου (π.χ. δωρεά οργάνων, συσσίτια για απόρους, προγράμματα για νέους).

[Συμπληρωματικά: Πολλές φορές ο θρησκευτικός λόγος μπορεί να λειτουργήσει ... σημαντικό φορέα κοινωνικής στήριξης έναντι των αντιφάσεων της ζωής.]

**Μονάδες 10**

Φροντιστήρια ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ